కొరడా

తూర్పు కనుమల దక్షిణభాగంలో చిన్నగూడెం. పట్టణాలు, పట్టణనాగరికత, కుట్రలు, కుతంత్రాలు, రాజకీయాలు రచ్చబండలకూ – చాలా దూరంగావున్న గూడెం.

మల్లెపువ్వులాంటి మనసులుగల మనుషులున్న గూడెం– అదే రామగూడెం.

రామగూడెం గాంధీకంటె ముందు పుట్టింది. సీతారామరాజు కాలంలో గాంధీపేరు విన్నారా జనం. కాని గాంధీజీ దేశానికి తెచ్చినమార్పు అక్కడికి చేరలేదు. దేశానికి వచ్చిన స్వాతంత్ర్యం అక్కడి జనానికి అందలేదు. అయిదేళ్ళకోసారి యిద్దరు లేక ముగ్గురు బస్తీబాబులు రెండు లేక మూడు పెట్టెలు, చక్కని రంగు కాగితాలు తీసుకొస్తారు. ఆ చక్కని రంగు కాగితాన్ని ఓసారి పెట్టెలోవేస్తే మళ్ళీ తిరిగి రాదు.

"సొరాజ్జం అంటే అదేకామోసుం" అనుకునేవాడు కొండదొర సింహాద్రి.

స్వరాజ్యం వచ్చాక ఒకే ఒక కొత్త మార్పువచ్చింది.

ఎక్కడినుంచో వచ్చాడు. ఓ పెద్దదొర - రాయలందొర.
కొండకింద భూమినికొన్నాడట.

కొన్నదానికి కొలతలేదు.

యేటా ఆభూమి పెరిగిపోతూనేవుంది.

భూమిలోంచి నీళ్ళు పుట్టించాడు - రాయలందొర-
చెఱకు పండించాడు. అక్కడి అలగా జనం ఎరుగనివన్నీ పండిం
చాడు - అక్క డిజనంచేత పనిచేయించాడు.

కాని ఆ పంటలు అక్కడి జనంకోసం కాదు.

ఎక్కడోవున్న నాగరికుల కోసం - తనకు కావలసిన
డబ్బుకోసం.

ఆ గూడెంజనం అంతా ఆయన దగ్గరే పనిచేస్తారు.
కొత్తలో రోజుకి మనిషికి పావలాకూలి. ఇప్పుడిప్పుడే
రూపాయి. గుండ్రని బిళ్ళకాదు. ఫెళపెళలాడే రంగుకాగితం.

రూపాయిని చూసి ఆ జనం పొంగి పోతారు, ఒక్క
రోజులో ఒకరూపాయిని ఎప్పుడూ యిదివరలో అక్కడి జనం
చూడలేదు.

అందుకే అక్కడి జనానికి రాయులం దొరంటే భక్తి.
తప్పు చేస్తే కొండాతో కొడతాడు_నోటికొచ్చినట్టు తిడతాడు.

అయినా అక్కడి జనం మాట్లాడరు.

అలాటి అధికారం ఆయనకుందను కుంటారు.

ఆయనదగ్గర తుపాకివుంది_తేడాపాడావస్తే కాల్చేస్తాడు.

అందుకే ఆయనంటే భయం!

ఎవ్వరూ ఎదురు చెప్పరు రాయలం దొరకి. ఆయన చెప్పింది చెయ్యాలి - ఆయన యిచ్చింది పుచ్చుకోవాలి - అడ్డుచెబితే కొరడాదెబ్బలు తినాలి !

అదీ అక్కడి రాజ్యం !

కొండదొర సింహాద్రి పనిచెయ్యలేకపోతున్నాడు. తక్కిన జనంచేత చేయిస్తాడు. అయినా అతని కూలి అతనికి వస్తుంది. కొండదొర సింహాద్రి కొడుకు అప్పన్న. అప్పన్నకి రాయలం దొర దివాణంలోనే పని.

పేరుకి దొర - సింహాద్రి.

నిజందొర - రాయలందొరే!

ఆ గూడెంలో ఓ సింగంపిల్ల - దానిపేరు సింగి. "నా" అన్నవాళ్ళు ఎవ్వరూ లేరు సింగికి. కాని గూడెంలోని జనం అంతా సింగి జనమే. అంతా సింగి నోటికి దడిసేవాళ్ళే.సింగిని మంచిచేసుకునేవాళ్ళే. ఎవరికైనా సాయపడుతుంది సింగి.

కొండల్లో కోనల్లో ఆడుకుంటూ పరుగెత్తే సెలయేరు సింగి.

పళ్ళు, దుంపలు తిని బ్రతికేది సింగి. అక్కడి అందరు ఆడాళ్ళలాగే రవికంటే తెలీదు సింగికి.

కళగల ముఖం - నల్లనివళ్ళు - నల్లపాలరాయి లాంటి నునుపు-గట్టిగల వళ్ళు-కవ్వించే చూపులు-ఇవన్నీ అందాలే- "కంచుమువ్వ"లాంటి సింగికే.

నవ్వుతూ బ్రతికే సింగికి -

నవ్వించే సింగికి.

ఆ గూడానికే ఒక సిరి,—సింగి.

కోడెవయసు కుర్రాళ్ళకి కన్నుల పండుగ - సింగి. కొండమీంచి క్రిందికిజారే సెలయేరులో పువ్వువేసి - కూడా పరుగెడుతుంది సింగి. చెక్లెక్కుతుంది. తీగలుపట్టుకు ఉయ్యాల లూగుతుంది - ఏ అనకట్టలూ లేక పొంగేనది-సింగి. నిత్యం పొంగులో వుండే నది - సింగి.

రాయులందొర నౌకరూ, కొండదొర సింహాద్రి కొడుకూ అయిన అప్పన్న - అడవిలో వెదురుపొదమాటులో మాటేశాడు. చిరుగాలికి రెపరెపలాడే చివురాకులా - సింగి తూలుతూ తుళ్లుతూ చేరువయింది అప్పన్నకి.

సింగి జబ్బపట్టి, సందిట్లోకి లాక్కున్నాడు అప్పన్న.

విదిలించుకొని దవడ బద్దలయ్యేలా కొట్టింది సింగి -

"పోరగా! యీపాలెప్పుడేనా-నాసాయులకొచ్చిసూడు-సింగంటే యేటో ఎరుకైనాదా, నేదా యింకా" అంటూ పారిపోయింది సింగి.

అప్పన్న గుండెలు మండిపోయాయి. పట్టుదల పడగ విప్పింది. 'యాడినీ కట్టుకోకుండ ఎట్టా బతుకుద్దో సూత్తా' అని దవడ పాముకొంటూ కొండదిగిపోయాడు.

అప్పన్న రాయులందొర యింటిదగ్గర వుండే నౌకరు. ఇల్లంతా తిరుగుతాడు. యింట్లోపనులన్నీ అప్పన్నే చేస్తాడు. రాజ్యలక్ష్మమ్మకి వంటలో సాయం చేస్తాడు.

రాజ్యలక్ష్మమ్మని చూస్తేనే అప్పన్నకి కడుపునిండి నట్టుంటుంది - దేవతలా చూసుకుంటాడు.

సమయంచూసి రాజ్యలక్ష్మమ్మకి తన బాధ విన్నవించు కున్నాడు అప్పన్న. "సింగి మా గూడెంలో-పిట్ట! మా పెద్దా ఒల్లు పొగరమ్మగోరు_దానికి. దాన్నికూడ యీడనే పనిలో యెడితే నాకు జోడుగుంట దమ్మగోరు? అన్నాడు అప్పన్న.

"దాని జోడు నీకెందుకురా?" అంది రాజ్యలక్ష్మి కొంటెగా.

అప్పన్న సిగ్గుపడి తలవంచుకున్నాడు.

రాయులందొర సింగికి కబురంపాడు. "ఆ గుట్లమ్మట! చెట్లమ్మట తిరగడం ఎందుకే? - మనింట్లో వుండి పనీ పాట సూసుకోక" అన్నాడు రాయులందొర.

"అట్టాగే దొర." అంది సింగి.

సింగి అప్పన్న కళ్ళముందు తిరుగుతోంది. పనిలోచేరిన నాడే అప్పన్నని పలకరించింది. సింగి. "ఏరా అప్పన్న! బాగుండావా?" అని.

"నాకేటి నోటు"? అన్నాడు అప్పన్న. తన చెయ్యిఅనుకో కుండా దవడమీద కెళ్ళింది. కాని మనుసులో ఏదో తృప్తి. సింగంటే మక్కువ - చచ్చేమక్కువ.

చెఱుకు కొట్టి, ట్రాక్టర్లమీద, లారీల మీద ఫాక్టరీకి తోలుతున్నారు. వంద ఎకరాలలో చెఱుకు, పొలంపని రద్దీగా వుంది. పొలంలో ఒక షెడ్ వుంది. పనిరద్దీగా వున్నపుడు షెడ్లో మకాం చేస్తాడు రాయులందొర

సింగి కేరేజి పట్టుకొచ్చింది. రాయులందొర భోంచేసి చుట్టముట్టించాడు. గుక్కెడు పొగ బయటికి వదిలేడు. మెలి

కలు తిరిగే పొగలో రాబోయే ఆదాయాన్ని చూసుకుని నవ్వు కున్నాడు. కేరేజీగిన్నె కిందపడిన చప్పుడు - రాయులందొర అటు చూశాడు, సింగిముందుకు వంగి ఎంగిలాకు ఎత్తుతోంది. పమిట వదులైంది. సింగి బిగిసిన చనుకట్టు బయటికి తొంగి చూసింది. ఆ నల్లపాలరాయి నునుపుమీద, బిగువుమీా రాయులందొర కన్నుపడింది.

తన కడ్డేముందనుకున్నాడు రాయులందొర.

"సింగీ" అన్నాడు ఏటోచూస్తూ.

"యేంటిదొర?" అంటూ దగ్గరకొచ్చింది సింగి.

చెయ్యి పట్టుకొని మంచంమీాదికి లాగాడు. సందిట్లోకి తీసుకున్నాడు. నల్లరాళ్ళలాంటి చనుకట్టు బిగువును రాయులం దొర మెత్తని చేతులు పరీక్షించబోయాయి.

"దొరా!" అని అరచి విదలించుకుంది సింగి.

"కొత్త?" అనుకొన్నాడు రాయులందొర మనసులో. నవ్వుతూఅడుగు ముందుకేశాడు.

"దోసం దొరా!-యీా డొచ్చిన గుంట మొగోల్లని తాకనాదంట - మా రత్తాలు పిన్నమ్మ సెప్పింది. అందుకే అప్పన్నని ఓపాలి దవడూడేసినాను. నాకు కోపమొత్తే వల్లు తెల్దుమరి!" అంది సింగి వణికిపోతూ.

"భయపడకే. నాతో వుంటే దోషంలేదే. నీయీాడు వాళ్ళతో వుండకూడదు. నేను మీాకందరికీ దొరనికదా" అంటూ నీతి బోధించాడు రాయులందొర.

'మరి నువ్వూ మొగోడివేగాదొరా?' అంది సింగి అమాయకంగా.

"ఆఁ నా మొఖం, ఏదో సరదాకాని..." అంటూ మరో అడుగు ముందుకేశాడు రాయలందొర.

"నాకు మా సెడ్డా గుండదురుకున్నాదిదొర" అంటూ మరో అడుగు వెనక్కేసింది సింగి.

"భయపడకే వెర్రిమొఖమా! యిదేం తప్పుకాదే ఆకలేస్తే కూడుతినవ్?" అంటూ మంచి మాటలతో సింగిని లొంగదీసుకున్నాడు రాయలందొర.

కాని సింగికి యిదేమీ నచ్చలేదు. ఎవరికీ చెప్పుకో లేదు, కాని, అప్పన్నని చూస్తే మాత్రం జాలేసింది సింగికి.

"ఆడు నావాడు నా గూడెంవోడు. ఆడేంపాపం సేసి నాడు? యీ పాలిడిగితే కాదన్ను" అనుకుంది సింగి.

ఓనాడు-అప్పన్న తన మనసులోని మాటను రాయలం దొరకి చెప్పుకున్నాడు.

"సింగిని కట్టుకోవాలని మనసేత్తంది దొరా!" అన్నాడు అప్పన్న - అదును చూసి రాయలందొరతో.

"సరే" అన్నాడు రాయలందొర.

కొండదొర సింహాద్రితో చెప్పి, సింగికి అప్పన్నకి రాయలందొర పెళ్ళి చేయించాడు.

సింగి అప్పన్నని పువ్వులా చూసుకుంటుంది. అప్పన్న సింగిని పెంపుడు లేడికూనలా ముద్దాడతాడు. ఒకళ్ళని చూసి ఒకళ్ళు పొంగిపోతారు-ఒకళ్ళని వదలి ఒకళ్ళు వుండలేరు -

చూసుకోకుండా వుండలేరు. ఓనాడు పనిరద్దీగావుండి అప్పన్న పొలం మీద కెళ్ళాడు. యింటిపని పూర్తయ్యాక, సింగికి అప్పన్నని చూడాలనిపించింది. పొలంలోకి పరుగెత్తింది- షెడ్ దయ్యంలా కనపడింది. షెడ్ పక్కనించే వెళ్ళాలి తను. తలుపు కన్నంలోంచి లోపలికి చూసింది. తనకళ్ళను తనే నమ్మ లేక పోయింది— రత్తాలు పిన్నమ్మ రాయలందొరతో మెలేసుకుని మంచంమీద దొల్లుతో వుంది.

'తనకి దోసవనిసెప్పీ, రత్తాలుపిన్నమ్మే దోసం సేత్తం దేటి?' అనుకుంది. 'ఏమైనా రత్తాలు పిన్నమ్మనడగాల' అను కుంది సింగి

సందచీకటి పడ్డాక గూడెంలోకెళ్ళింది సింగి – రత్తాలు పిన్ని గుడిశలోకి దూరింది.

'రాయే గుంటా' అంది రత్తాలు.

'పిన్నమ్మా! నేనో వూసడగనా?'

'ఏటేటే! అడుగూ'

"నువ్ సెడ్ నో మద్దేనేల సేసిన పని–దోసంగాదంటే!" అంది అమాయకంగా సింగి.

రత్తాలు ముఖంలో ఎంతో ఉదాసీనత కనపడింది. మాటల్లో నిస్సహాయత నిండిపోయింది, "రాయలందొర పగ- పాంపగే. కాదంటే కాటేత్తడే. కొరడా వున్నదాయనకాడ. పిత్తోలున్నాదాయనకాడ. కాదంటే మల్లీ యేంపితూరో అని ఆయన మాట కడ్డుసెప్పరే మనోళ్ళంతా" అంది రత్తాలు.

"మన సింవాద్దిరిదొర అటాటిపనెప్పుడేనా సేసాడంటే పిన్నమ్మా?"

"మనదొర పుట్టినకాడనుంచీ దొరేనే. రాయలందొర నడమంతరందొర. మరేంసేత్తాం సెప్పే గుంట." అంది రత్తాలు బాధగా.

ఇంతలో మడంపొగూడుకుంటూ సముద్రం వచ్చింది. 'యాడనుంచో బత్తిబాబు ఒచ్చినాడే. మనగూడెంవోల్లందరికీ మంచిసెపు తాడంటే. రండర్రా యల్దాం సింవాద్దిరి గుడిశ కాడకి' అంది సముద్రం.

సింహాద్రి గుడిశ గూడెంమధ్యలో వుంది. అందరూ చేరారక్కడికి.

బస్తీబాబు సన్నగా - పొడుగ్గా వున్నాడు, లావుపాటి కళ్ళద్దాలు పెట్టుకున్నాడు పది హేనుమైళ్ళు గుట్లమ్మటా చెట్లమ్మటానడచి, వాళ్ళందరినీ కలవడానికి వచ్చాడట. అతను వాళ్ళకి చెబుతున్నాడు.

అతనుచెప్పే పద్ధతిలో ఒకప్రత్యేకత-అతని మాటల్లో-హావభావాల్లో-ఆజనాన్ని చూచి అతను పొందే ఆ వేదన-వాళ్ళ బ్రతుకులు బాగుచేయగలనన్న ఆత్మవిశ్వాసం-బాగు చేయాలన్న దృఢనిశ్చయం కంచులా మారుమ్రోగు తున్నాయి - నిప్పులా కణకణలాడుతున్నాయి--ఇలా అన్నా డతను-పట్నంలో రోజుకి, మనిషికి నాలుగురూపాయలకూలి. అక్కడ పొలంపని చేసుకునే వాళ్ళపిల్లలకి చదువుకునేందుకు బడులున్నాయి-జబ్బులుచేస్తే ఆసుపత్రులున్నాయి, యిప్పుడు

రాయలంగారు పండిస్తున్న పొలం-అంతా ఆయనది కాదు. ఆయన మొదట్లో కొన్నది యిరవై ఎకరాలే. అంటే యిప్పుడు ఆయనసాగు చేస్తున్న దాంట్లో యిరవయ్యోవంతు. మిగిలిం దంతా మీఅందరిదీను. మీరు ముందుగా పండించుకొని వుంటే మీదే అయ్యేది ఆపొలం. అంచేత మీరంతా రేపటి నుంచి మనిషికి నాలుగురూపాయల చొప్పున కూలి యిమ్మని రాయలంగారిని అడగండి"

"నాలుగుదుడ్డులు-రోజుకి నాలుగు దుడ్డులే. ఓలబ్బో -యాడిత్తడేటి" అని జనంలో కలకలం.

"మీ పిల్లలకి పాఠశాలలు, మీకందరికి యితర సదు పాయాలు కావాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరండి - కోరడం కాదు అడగండి. ఆజ్ఞాపించండి. మీరు వ్యవసాయం చేసుకునేందుకు పొలంకావాలని ప్రభుత్వాన్ని అడగండి" యింకా ఏదో చెప బోయాడతను-

మళ్ళీ జనంలో కలకలం. "ప్రభుత్వం అంటే ఏమిటి? యాడున్నదది? ఎట్టాగుంటదది? ఈదొర వూనులన్నీ కనికట్టు నాగున్నాయ్".

బస్తీబాబు మాట్లాడటం ఆపుచేశాడు. "వీళ్ళకి ఎలా నచ్చచెప్పాలో" అనుకున్నాడు.

కొండదొర సింహాద్రి వుండబట్టలేక పైకి అనేశాడు "నీమాటమీద మావోల్లకి గురికుదరటంనేదు బత్తిబాబు" "యీడ మార రాయలందొర పనిసూపిత్తన్నాడూ, కూలి త్తన్నాడు-నీరు ఆదొరది-పొలం ఆ దొరది. మేంవ్ ఎగసాయం

సెయ్యాలాన్నా - మాకు నీరేడదీ? - యీసెట్లు గుట్ల ఎట్టా సాగాలయ్‌దొర? - ఏదోనువ్ సెపుతుంటే మేంవ్ యిను కుంటన్నాంగాని. మడిసికి నాలుగుడుడ్డులు కూలేడిత్తరయ్యా?" అన్నాడు సింహాద్రిదొర.

అందరూ గొజ్జెల్లా తలలూపారు.

బస్తీబాబుకి మరీ పట్టుదల పెరిగి పోయింది.

"నాతో మీ మనిషొకడిని పంపండి. నే చెప్పేదంతా నిజమో అబద్ధమో చూపిస్తాను'' అన్నాడు.

వాళ్ళగూడెం వాడొకడు ఆ బస్తీబాబుతో పట్టణానికి వెళ్ళాడు.

వెళ్ళినమనిషి, బస్తీబాబు త్వరలోనే తిరిగి వచ్చారు. జనం చుట్టూచేరేరు.

"బత్తీబాబు సెప్పింది నిజం. ఆడ - మడిసికి రోజుకి నాలుగురూపాయలు కూలి. ఆల్లంతా వరికూడు తింటన్నారు. వొల్లంతా గుడ్డకట్టుకొంటున్నారు. మిద్దెల్లో వుంటున్నారు. ఆ నోకవే యేరు. ఆడందరూ "దొరలేనేవ్" అన్నాడు మరో లోకానికి వెళ్ళివచ్చిన వాడిలా ఆ మనిషి.

జనంలో ఆశ పేరుకుంటోంది. అసంతృప్తి రగుల్కొంటోంది. ఆ విషయాలే - ఆ మాటలే పదేపదే-అంతా-ఆడ, మొగా, ముసలి-పడుచూ-అంతా-అదేమాట మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పుకుంటున్నారు.

ఓ నాడు రాయలందొర జనానికి కూలి యిస్తున్నాడు. రాయలందొర పెరట్లోకి జనం అంతా చేరారు.

"బత్తీలో రోజుకి నాలుగుదుడ్డులిత్తారంట కూలి; మరి యీాడ కూడ...

రాయలందొరకి—ఎవరో వెనకనుంచి కొరడాతో కొట్టి నట్టయింది.

"అయితే ?" అన్నాడు రాయలందొర రక్తాన్నంతా కళ్ళలోకి తెచ్చుకుని.

'మాకూ్కాడ ఆ లెక్కనే యిప్పిత్తే-'

'యిప్పిస్తా' అని రాయలందొర లోపలికెళ్ళిపోయాడు.

జనం ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకుంటున్నారు. అందరి ముఖాల్లో ఏదో అందోళన—

రాయలందొర తిరిగివచ్చాడు కొద్ది క్షణాల్లో-

"మీారిక వెళ్ళండి" అన్నాడు రాయలందొర చేతులు వెనక్కి కట్టుకొని.

జనం అంతా కొండయ్యని చూశారు - ఒక్కొక్కళ్ళే వెళ్ళిపోతున్నారు. ఒకరివెనకాల ఒకరు జారుకుంటున్నారు. కొండయ్య గుండెలు ఎండిపోతున్నాయి. కళ్ళు మూతపడటం లేదు - వాళ్ళ వెనకాలే - వాళ్లందరి వెనకాలే కొండయ్య రెండడుగులేశాడు !

"కొండయ్యా,సువ్వాగు!" గర్జించాడు రాయలందొర.

జనం ఆగలేదు. కొండయ్యకోసం జనం ఆగలేదు. వెళ్ళిపోయారు. ఆగకుండా, కొండయ్యని వదిలేసి, వాళ్ళ కోసం వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. వాళ్ళందరికోసం మాట్లాడిన కొండయ్యని వదిలేసి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు.

కొండయ్య వణికిపోయాడు. "బత్తీబాబు యాడ" అనుకున్నాడు-కళ్ళు వెతికాయి- "అంతా మోసం" అనుకున్నాడు మనసులో.

పిడచచట్టుకుపోయిన నాలికని తడిచేసుకున్నాడు. వణికిపోతున్న నరాలని బిగపట్టి తడబడుతూ-

"వద్దునే దొర - నీ నెక్కనే యియ్య" అన్నాడు కొండయ్య.

"యిస్తారా!" అన్నాడు రాయలం దొర.

రాయలదొర చేతిలోని కొరడా-ఉవ్విళ్ళూరుతూ వీపువెనకాల వున్న కొరడా-ఛళ్ళుమని పేలింది.

కొండయ్య నడుంచుట్టూ నల్లతాచులా మెలేసుకుంది. కొండయ్య పొట్టమీాది మాంసాన్ని రుచి చూసి, కాస్త ముక్కని పీక్కుని కొరడా పట్టు వదిలేసింద.

మర్నాడు కొండయ్య కనపడలేదు.

ఎవరూ అడగలేదు.

అడిగితే-అడిగినవాళ్ళగతీ అంతే అని వాళ్ళకి తెలుసు. కాని అందరూ కలిస్తే? - కలసి ఎదురు తిరిగితే!- ఆ వూహా వాళ్ళకి రాలేదు. ఏమౌతుందో వాళ్ళకి తెలీదు.

జరిగిందంతా కళ్ళారాచూసింది సింగి. గుండెల్ని ఎవరో చీల్చినట్టు బాధపడింది.

"మొకం మడుసుల్ని మాయంసేత్తం వున్నాది. కాని మడిసి మడిసిని మాయంసేత్తం, అమ్మో!" ఆ మాటెత్తితేనే సింగి అక్కడ నిలబడలేకపోయింది.

బత్తిబాబు చెప్పిన మాటలన్నీవింది సింగి. మళ్ళీమళ్ళీ తనలో తను-లోలోపల అనుకుంది ఆ మాటలు.

"అసలు యీ రాయలందొర యేడోడు!" అనుకుంది. మనసుకి వూపిరి సలపడం లేదు. అందుకే బయటికి రాయలందొర ఇంట్లోంచి బయటికి-దూరంగా పారిపోయింది సింగి. తన కొండల్లోకి-కొండలమీాది అడవుల్లోకి - సెలయేరు దగ్గరికి - అంతా తిరిగింది సింగి.

సింగి మళ్ళీ సింగం అయ్యింది.-వళ్ళు విరుచుకుంది. గాలి పీల్చుకుంది. ఆడుకుంది. సెలయేరులో పువ్వువేసి మళ్ళీ పువ్వుతో పరుగుపందెంవేసింది. పువ్వుతో సమానంగా పరుగెడుతోంది సింగి.

"సింగీ!..." అన్నపిలుపు కొండల్లో మారుమోగింది-పదేపదే ప్రతిధ్వనించింది.

"ఓవ్..." అని బదులు పలికింది సింగి-పరుగు తీసింది. ఏదో ఆపద వస్తేనే ఆ పిలుపు-గుండె దడదడలాడింది.

రత్తాలు పిన్నమ్మ ఎదురైంది సింగికి-ఒగుర్చుకుంటోంది రత్తాలు!

"ఏమైనాదే?" అంది సింగి.

"మన అప్పన్న- రాజ్యలచ్చువమ్మ కనుకుతీత్తావుంటే మీద ఆలిపోయినాడంట. ఉడుం పట్టు అట్టేసినాడంట. రాయలందొర ఆడ్ని తంబానికి కట్టేసి, కొరడాతో సెవడాలు తీసేత్తన్నాడే". అంది రత్తాలు. వగుర్చుకుంటూ, వణికిపోతూ.

సింగి పరుగెత్తింది. గాలికంటె వేగంగా - పెను తుఫానులా, రాయలందొర వాకిట్లో వాలిపోయింది. జనం కళ్ళప్పగించి చూస్తున్నారు. ఎవ్వరూ మాట్లాడటంలేదు.

"దొరా!" సింహంలా గర్జించింది సింగి.

"ఏమిటే గింజుకుంటున్నావు?"అన్నాడురాయలందొర.

రాయలందొర చేతిలోని కొరడా—తరతరాలుగా వస్తోన్న కొరడా...అప్పటిదాకా అప్పన్న కండల్ని నంచుకుంటున్న కొరడా-సింగిమీదికి దూకింది!

సింగి బుగ్గ చిట్లింది. రక్తం కారుతోంది. లావాలాంటి రక్తం. కంట తడిపెట్టి ఎరుగని కొండదొర సింహాద్రి కళ్ళలో నీళ్ళునింపిన రక్తం. ఎర్రని రక్తం.

కొరడామళ్ళీ లేచింది. సింగి కొరడాని యీసారి తన చేతికి మెలేసుకుంది. ఒక గుంజు గుంజింది. రాయలందొర ముందుకి తూలాడు.

సింగి కళ్ళలోంచి నిప్పులు కురుస్తున్నాయి. చెంపనుంచి రక్తం కారుతోంది. పెదవులు వణకుతున్నాయి. "సెడ్‌లో దోసందొరా అంటే దోసంకాదని నన్ను సందిట్లోకితీసుకో

నేదంటరా నువ్వూ? "ఆకలేత్తే కూడుతినవంటే?" అన్నేవట్రా నువ్వూ? అప్పన్నకి ఆకనేసింది. కళ్ళముందున్నా కూడుతిన బోయినాడు—అది దోసంఎట్టాగాద్దిరా? కొండయ్య కూలెక్క వడిగితే అయిపునేకుండ నేసినావూ. అసలు నువ్వ యారుకి దొంవురా? ఈ యదవలంతా. ఆడోరోల్లయితే, ఆల్లాడోల్లని సెడ్‌లో కులికి నువ్ దొరగిరి నెలిగిత్తన్నావ్?...మూత్తారేంరా సన్నాసుల్లారా? యిప్పంట్రా అప్పన్నని," అని సింగి వళ్ళు తెలియని ఆవేశంలో గర్జించింది.

ఇంతలో "ఫైర్" అన్న అరుపు, బూట్ల చప్పుడు - ఈలలు - "ధాం ధాం" అని తుపాకుల పేల్పులు- కేకలు - ఒక్కొక్కళ్ళే నేలకూలిపోతున్నారు.

బత్తీబాబు జనంలోంచి ముందుకు గెంటుకొస్తున్నాడు. "పాండి-పారిపాండి అని అరుస్తున్నాడు:

ఇంతలో ఓ తుపాకిగుండు యెక్కడనుంచో వచ్చింది.

"అబ్బా!" అంటూ బస్తీబాబు నేలకొరిగాడు.

అతని కళ్ళు యింకా ఆశగా చూస్తున్నాయి.

సింగి కొరడాని గుంజుకొని బస్తీబాబు దగ్గరకొచ్చింది.

కొరడాని కింద పారేసింది. కొరడాను జనం తొక్కేస్తున్నారు.

రాయలం దొర పట్టి చేతుల్తో నిలబడ్డాడు.

గుండెల్లో రైళ్లు పరుగిడుతున్నాయి.

జనం కాళ్ళకింద నలిగిపోతున్న కోరడాని బస్తీబాబు చూశాడు. సింగి జేవురించిన కళ్ళలోకి చూశాడు. తృప్తిగా కన్నుమూశాడు బస్తీబాబు.

పెద్దపటాలం చుట్టుముట్టింది.

కొండయ్య ఆచూకీ సంగీతి గురించి కాదు.

అప్పన్నని ఎవరు కొట్టారో ఎందుకు కొట్టారో కనుక్కుందుకు కాదు.

సింగి ధైర్యాన్ని మెచ్చుకుందుకు కాదు.
సింగి మాంగల్యాన్ని నిలబెట్టటానికి కాదు.
రాయలుంబాబుని శిక్షించడానికి కాదు.
శాంతిభద్రతలు కాపాడటానికి...
రాయందొరని రక్షించడానికి...